

FI – Ortodoksinen uskonto

28.3.2019

Koe on kaksiosainen. Osassa I on kuusi 20 pisteen tehtävää ja osassa II kolme 30 pisteen tehtävää. Saat vastata enintään viiteen tehtävään. Näistä tehtävistä enintään kaksi saa olla osasta II. Kokeen maksimipistemäärä on 120. Sen saavuttaminen edellyttää, että vastaat kolmeen osan I tehtävään ja kahteen osan II tehtävään. Vastauksiin ei ole mahdollista liittää kuvakaappauksia.

Älä jätä mitään merkintöjä sellaisen tehtävän vastaukselle varattuun tilaan, jota et halua jättää arvosteltavaksi. Huom.! Tehtävässä 1 on erillinen ohje vastaamatta jättämisestä.

OSA I

20 pisteen tehtävät. Vastaa 3–5 tehtävään.

1. Väittämiä uskonnoista (ei aineistoa)
2. Sormien asennon opillinen tarkoitus (aineistona kuva)
3. Kultaisen säännön soveltaminen eläimiin (ei aineistoa)
4. Ortodoksinen kirkon kirkollinen toimitus (aineistona video)
5. Vesi ja uskonnolliset rituaalit (ei aineistoa)
6. Kristinuskon käsitteitä (ei aineistoa)

OSA II 30 pisteen tehtävät. Vastaa 0–2 tehtävään.

7. Uskonto mainoksissa ja sarjakuvissa (aineistona kaksi kuvaa)
8. Suomen ortodoksinen kirkon jäsenmäärän kehitys (aineistona tilasto)
9. Moskovan patriarkaatti ja Venäjän ortodoksinen kirkko (aineistona tekstikatkelma)

Voit avata tehtäviin liittyvät aineistot erilliseen välilehteen tästä linkistä. Myös tehtävänantojen yhteydessä on suorat linkit aineistoihin.

OSA I

20 pisteen tehtävät. Vastaa 3–5 tehtävään. Saat vastata osien I ja II tehtävistä yhteensä enintään viiteen.

1 Väittämiä uskonnoista (20 p.)

Alla on 20 väittämää (1.1.–1.20.) ryhmiteltyinä neljään aihepiiriin. Merkitse kustakin väittämästä, onko se oikein vai väärin. (Yhteensä 20 p., oikea vastaus 1 p., väärä vastaus –1 p., ei vastausta 0 p.) Vastattuasi väittämään voit vaihtaa vastausvaihtoehtoa, mutta et voi jättää väittämää enää kokonaan ilman vastausta. Jos olet aloittanut tehtävään vastaamisen, mutta et haluakaan jättää tehtävää arvosteltavaksi, merkitse jokaiseen väittämään vaihtoehto ”En vastaa”.

Kirkkohistoria

1.1 Vanhauskoisuus on 1600-luvulla Venäjällä syntynyt ortodoksinen kirkon protestiliike.

- Oikein
- Väärin
- En vastaa

1.2 Kirkkojen maailmanneuvoston tavoitteena on muodostaa yksi kristillinen kirkko.

- Oikein
- Väärin
- En vastaa

1.3 Kristillisten kirkkojen johtajista niin sanottu ”primus inter pares” on vain Rooman piispa eli paavi.

- Oikein
- Väärin
- En vastaa

1.4 Albanian ortodoksinen kirkko on autokefaalinen kirkko.

- Oikein
- Väärin
- En vastaa

1.5 Apostoli Paavalin kolmas lähetysmatka ulottui Makedoniaan ja Kreikkaan.

- Oikein
- Väärin
- En vastaa

Kirkon oppi ja etiikka

1.6 Areiolaiset opettivat, että Kristus oli vain ihminen.

- Oikein
- Väärin
- En vastaa

1.7 Ortodoksisen kirkon opetuksen mukaan kuoleman jälkeen ihmisen sielu on niin sanotussa välitilassa.

- Oikein
- Väärin
- En vastaa

1.8 Ortodoksisen kirkon opetuksen mukaan etiikka toteutuu elämäntapana.

- Oikein
- Väärin
- En vastaa

1.9 Ortodoksisen kirkon opetuksen mukaan ihminen erottaa luonnostaan hyvän ja pahan.

- Oikein
- Väärin
- En vastaa

1.10 Ortodoksisen kirkon opetuksen mukaan kolme tähteä Neitsyt Marian ikonissa symboloivat Isää, Poikaa ja Pyhää Henkeä.

- Oikein
- Väärin
- En vastaa

Maailmanuskonnot

1.11 Bhagavad Gita on yksi buddhalaisuuden pyhistä kirjoista.

- Oikein
- Väärin
- En vastaa

1.12 Enkelit kuuluvat juutalaisuuteen, kristinuskoon ja islamiin.

- Oikein
- Väärin
- En vastaa

1.13 Periaate, jonka mukaan toiselle ei tulisi tehdä sitä, mitä ei toivoisi itselleen tehtävän, on yksi kungfutselaisuuden opetus.

- Oikein
- Väärin
- En vastaa

1.14 Brahma on hindulaisuudessa luojajumala.

- Oikein
- Väärin
- En vastaa

1.15 Suomessa asui sekä muslimeita että juutalaisia jo 1800-luvulla.

- Oikein
- Väärin
- En vastaa

Kristilliset kirkot Suomessa

1.16 Suomessa on vain ortodoksisen kirkon luostareita.

- Oikein
- Väärin
- En vastaa

1.17 Ortodoksinen usko alkoi levitä Suomeen 1000-luvulla Novgorodista.

- Oikein
- Väärin
- En vastaa

1.18 Saimaan seurakunta on yksi ortodoksisen kirkon seurakunnista.

- Oikein
- Väärin
- En vastaa

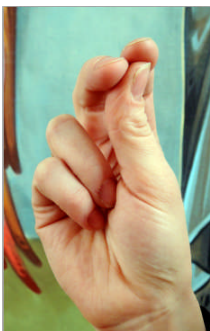
1.19 Vuonna 2017 oli kulunut 500 vuotta luterilaisuuden saapumisesta Suomeen.

- Oikein
- Väärin
- En vastaa

1.20 Ortodoksisen kirkon arkkipiispan arvonimenä on nykyään Kuopion ja koko Suomen arkkipiispa.

- Oikein
- Väärin
- En vastaa

2 Sormien asennon opillinen tarkoitus (20 p.) Aineisto: 2.A [Kuva: Käsi](#)

2.1 Mihin yhteyksiin ortodoksisuudessa kuvassa (aineisto 2.A) näkyvä sormien asento ja siihen liittyvä ele kuuluvat? (Vastauksen enimmäispituus on 500 merkkiä.) (5 p.)

2.2 Erittele kuvassa (aineisto 2.A) näkyvän sormien asennon opillista merkitystä ortodoksisuudessa. (15 p.)

3 Kultaisen säännön soveltaminen eläimiin (20 p.)

Pitäisikö kultaista sääntöä mielestäsi soveltaa ihmisten suhteeseen eläimiin? Perustele.

4 Ortodoksisen kirkon kirkollinen toimitus (20 p.)

Aineisto: 4.A [Video: Kirkollinen toimitus](#)

[Ei tässä koepaperissa: Linkki YouTubeen: <https://youtu.be/oan8SI2SdOk>]

4.1 Mikä kirkollinen toimitus videolla (aineisto 4.A) näkyy, ja mitä kirkollisia esineitä, tekoja ja toimijoita siihen kuuluu? (10 p.)

4.2 Mitkä ovat tarkasteltavana olevan toimituksen (aineisto 4.A) historialliset lähtökohdat, ja missä yhteyksissä sitä käytetään nykyään? (10 p.)

5 Vesi ja uskonnolliset rituaalit (20 p.)

Monissa uskonnoissa vesi liittyy rituaaleihin. Vertaile veden käyttöä ja merkitystä kahdessa valitsemassasi maailmanuskonnossa.

6 Kristinuskon käsitteitä (20 p.)

6.1 Selitä lyhyesti seuraava käsite: monoteismi. (Vastauksen enimmäispituus on 500 merkkiä.) (5 p.)

6.2 Selitä lyhyesti seuraava käsite: juutalaiskristityt. (Vastauksen enimmäispituus on 500 merkkiä.) (5 p.)

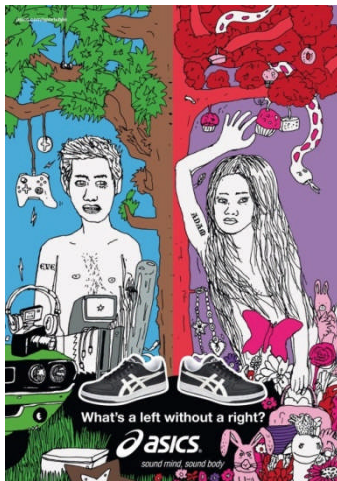
6.3 Selitä lyhyesti seuraava käsite: apokryfikirjat. (Vastauksen enimmäispituus on 500 merkkiä.) (5 p.)

6.4 Selitä lyhyesti seuraava käsite: arkkipiispa. (Vastauksen enimmäispituus on 500 merkkiä.) (5 p.)

OSA II

30 pisteen tehtävät. Vastaa 0–2 tehtävään. Saat vastata osien I ja II tehtävistä yhteensä enintään viiteen.

7 Uskonto mainoksissa ja sarjakuvissa (30 p.) Aineisto: 7.A [Kuva: Mainos](#) 7.B [Kuva: Sarjakuva](#)

7.A

7.B

7.1 Mihin Raamatun kertomuksiin mainos (aineisto 7.A) ja sarjakuva (aineisto 7.B) voidaan liittää? Perustele valintasi. (10 p.)

7.2 Pohdi, mitä haasteita uskonnollisten teemojen käyttöön mainoksissa ja sarjakuvissa liittyy. (20 p.)

8 Suomen ortodoksisen kirkon jäsenmäärän kehitys (30 p.)

Aineisto: 8.A [Tilasto: Jäsenmäärän kehitys Suomen ortodoksisessa kirkossa](#)

1950	80 000
1970	62 500
1990	57 000
2004	61 000
2014	61 000
2015	60 877
2016	60 566
2017	60 186

Lähde: Suomen ortodoksisen kirkon keskusrekisteri

8.1 Tarkastele, miten Suomen ortodoksisen kirkon jäsenmäärä on kehittynyt eri vuosikymmeninä, ja analysoi, mitkä tekijät ovat vaikuttaneet muutosten taustalla. Käytä apunasi tilastoa (aineisto 8.A). (20 p.)

8.2 Esitä perusteltu arviosi siitä, miten Suomen ortodoksisen kirkon jäsenmäärä on kehittynyt vuoteen 2040 mennessä. (10 p.)

9 Moskovan patriarkaatti ja Venäjän ortodoksinen kirkko (30 p.)

Aineisto: 9.A [Tekstikatkelma: Pauli Juusela: Putinin Venäjällä ortodoksikirkon asema on palannut lähes tsaarin aikoihin](#)

9.A Tekstikatkelma: Pauli Juusela: Putinin Venäjällä ortodoksikirkon asema on palannut lähes tsaarin aikoihin

Putinin Venäjällä ortodoksikirkon asema on palannut lähes tsaarin aikoihin

--

Putinin Venäjää on etenkin viime vuosina luonnehtinut voimakas vastakkainasettelu lännen kanssa. Kansallismielisyys on Venäjällä vahvistunut ja osana aidointa venäläisyyttä pidetään ortodoksista uskoa.

Maan hallituksella on langat tiukasti käsissään ja terrorismia ja ääriliikkeitä vastaan suunnattua lainsäädäntöä käytetään nyt myös vähemmistöuskontojen kontrolloimiseen. Yhtenä esimerkkinä tästä ovat Jehovan todistajat, joiden toiminta on Venäjällä kielletty ääriyhmänä.

Helsingin yliopiston Aleksanteri-instituutin johtajan, professori Markku Kivisen mukaan Venäjän ortodoksisen kirkon ja valtiovallan suhteet ovat palanneet lähes tsaarin aikoihin.

– Toki yhteiskunta on erilainen. Tsaarin aikaan etninen venäläinen oli lain mukaan ortodoksikirkon jäsen, mutta nyky-Venäjällä näin ei ole. Eikä kirkolla sentään ole yhtä vahvaa asemaa kuin sen pyhällä synodilla oli 1800-luvun lopun konservatiivisessa käänteessä. Mutta kirkon ja valtion suhteet ovat niin tiiviit ja hyvät, että tällainen vertailu on perusteltu.

Ortodoksisuus on kansalaisuskonto

Markku Kivisen mukaan Putin tunnustautuu itse ortodoksiksi, mutta ei sanoin vaan teoin. Hän astui virkaansa ortodoksisen kirkon rituaalien kautta ja hän näyttäytyy ortodoksisen kirkon tilaisuuksissa.

– Uskonnollissävyytteisiä lausuntoja Putin ei kuitenkaan anna. Venäläiseen traditioon eivät kuulu amerikkalaistyyppiset God bless -kommentit puheissa, Kivinen kiteyttää.

Osa muistakin venäläisistä johtavista poliitikoista nostaa ortodoksista uskoa esille, esimerkiksi Pietarin kuvernööri Georgi Poltavtshenko osallistuu usein pyhiinvaelluksiin.

Poliittisesti Venäjän ortodoksisen kirkon asemassa suhteessa valtioon on Kivisen mukaan palattu kesaropapismiin eli kirkon ja valtion liittoon. Valtio saa kirkolta ideologista tukea ja kirkko puolestaan pyrkii muun muassa saamaan neuvostoaikana takavarikoitua omaisuuttaan takaisin.

Myös kirkon asema kansan keskuudessa on vahvistunut.

– Meillä on omaa, haastatteluihin perustuvaa, tutkimustietoa vuodesta 1991 alkaen. Silloin, vuosikymmenien ateistisen uskonnonvastaisen kauden jälkeen, venäläistä 21 prosenttia identifioi itsensä ortodoksiksi. Vuonna 2015 luku oli 86 prosenttia, kertoo Kivinen.

Kolikson kääntöpuoli kuitenkin on, että Venäjä on samaan aikaan vahvasti maallistunut maa. Ortodoksisen kirkon opetuksia ei juurikaan käytännössä noudateta ja kirkossakäynti on vähäistä. Ortodoksisuudesta on kuitenkin tullut eräänlainen kansalaisuskonto ja se on osa kansallismielistä venäläistä identiteettiä.

– Putinin Venäjän identiteettiin kuuluu arvokonservativisuus, usko yhteiskunnalliseen järjestykseen ja vahvaan valtioon ja näkemys siitä, että länsi rappeutuu moraalisesti. Kun ei ole enää marksisminismisiä, on kuitenkin ortodoksisuus, joka erottaa Venäjän lännestä.

Kivisen mukaan venäläiset ajattelevat mielellään, että maalla on jokin erityinen messiaaninen tehtävä maailmassa. Maan televisiossa kuulee usein lausuntoja, joiden mukaan Venäjä puolustaa perinteistä kristinuskoa eikä kukaan muu suojele esimerkiksi kristittyjä Syyriassa. Ukrainan sodassa on rooli myös kirkkopoliitikalla, sillä Ukrainassa on paljon Moskovan patriarkan alaisissa kirkkoissa käyviä ihmisiä.

Ulkopolitiikassa Venäjä käyttää uskonnollisia argumentteja Kivisen mukaan joustavasti eli tarkoituksenmukaisesti. Suhteessa Iraniin on korostettu sitä, että ortodoksisuus ja shiialaisuus edustavat aitoa kristillisyyttä ja aitoa islamilaisuutta.

--

Lähde: Pauli Juusela, Putinin Venäjällä ortodoksikirkon asema on palannut lähes tsaarin aikoihin. *Kirkko ja kaupunki* 25.7.2017.

9.1 Esittele Venäjän ortodoksisen kirkon kehitystä omaksi patriarkaatikseen, josta alettiin käyttää nimitystä ”kolmas Rooma”. (20 p.)

9.2 Lue tekstikatkelma (aineisto 9.A) ja analysoi, mitä yhtäläisyyksiä tulee esiin verratessa tekstin sisältöä Moskovan patriarkaatin synty aikaan. Vertaa ortodoksisen kirkon asemaa nyky-Venäjällä Moskovan patriarkaatin syntyajan tilanteeseen. (10 p.)

Tarkista, että vastasit oikeaan määrään tehtäviä. Älä jätä mitään merkintöjä sellaisen tehtävän vastaukselle varattuun tilaan, jota et halua jättää arvosteltavaksi. Huom.! Tehtävässä 1 on erillinen ohje vastaamatta jättämisestä.

YLIOPPILASTUTKINTOLAUTAKUNTA / STUDENTEXAMENSNÄMNDEN

(Toteutus tälle sivulle: Ortodoksi.net Ylioppilaslautakunnan luvalla)